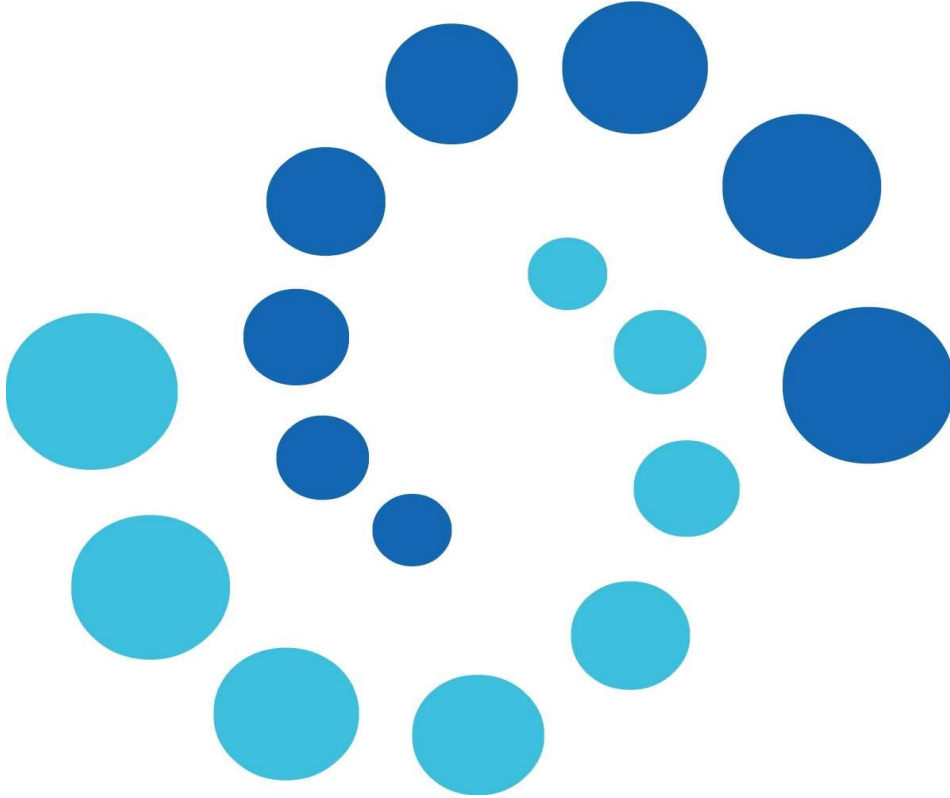

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi

The Journal of Limitless Education and Research

Mart 2017
Cilt 2, Sayı 1

March 2017
Volume 2, Issue 1

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi

Mart 2017, Cilt 2, Sayı 1

The Journal of Limitless Education and Research

March 2017, Volume 2, Issue 1

Sahibi

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi,
Türkiye

Owner

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi,
Türkiye

Editör

Dr. Ayşe Derya IŞIK, Bartın Üniversitesi, Türkiye

Editor in Chief

Dr. Ayşe Derya IŞIK, Bartın Üniversitesi, Türkiye

Bölüm Editörleri

Dil Eğitimi

Dr. Süleyman Erkam SULAK
Dr. Serpil ÖZDEMİR

Language Education

Dr. Süleyman Erkam SULAK
Dr. Serpil ÖZDEMİR

Fen Eğitimi

Dr. Yılmaz KARA

Science Education

Dr. Yılmaz KARA

Matematik Eğitimi

Dr. Burçin GÖKKURT
Dr. Neslihan USTA

Mathematics Education

Dr. Burçin GÖKKURT
Dr. Neslihan USTA

Sosyal Bilgiler Eğitimi

Dr. Ayşegül TURAL

Social Studies Education

Dr. Ayşegül TURAL

Sınıf Eğitimi

Dr. Muamber YILMAZ
Dr. Yasemin KUŞDEMİR

Primary Education

Dr. Muamber YILMAZ
Dr. Yasemin KUŞDEMİR

Eğitim Bilimleri

Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI
Dr. Sema SULAK

Educational Sciences

Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI
Dr. Sema SULAK

Eğitim Teknolojisi

Dr. Ayşe Derya IŞIK

Educational Technology

Dr. Ayşe Derya IŞIK

Güzel Sanatlar Eğitimi

Dr. Seçil KARTOPU

Arts Education

Dr. Seçil KARTOPU

Dil Uzmanı

Dr. Serpil ÖZDEMİR

Philologist

Dr. Serpil ÖZDEMİR

Yabancı Dil Sorumlusu

Dr. Tuğba UYGUN

Foreign Language Specialist

Dr. Tuğba UYGUN

İletişim

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği
74100 BARTIN - TÜRKİYE
e-posta: editor@sead.com.tr

Contact

Limitless Education and Research Association
74100 BARTIN - TURKEY
e-mail: editor@sead.com.tr

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi (SEAD), yılda üç kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir.

Journal of Limitless Education and Research (J-LERA) is an international refereed journal that is published three times a year.

Yazıların sorumluluğu, yazarlarına aittir.

The responsibility lies with the authors of papers.

INDEXLER

Kapak: Dr. Ayşe Derya IŞIK

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 2, Sayı 1

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 2, Issue 1

Yayın Danışma Kurulu (Editorial Advisory Board)

- Prof. Dr. Ahmet SABAN, Konya Necmettin Erbakan University, Turkey
Prof. Dr. Ayfer KOCABAŞ, Dokuz Eylul University, Turkey
Prof. Dr. Bilgin Ünal İBRET, Kastamonu University, Turkey
Prof. Dr. Cemal TOSUN, Ankara University, Turkey
Prof. Dr. David HUNG National Institute of Education, Singapore
Prof. Dr. Douglas K. HARTMAN, Michigan State University, USA
Prof. Dr. Elza SEMEDLİ, Hazar University, Azerbaijan
Prof. Dr. Emine KOLAÇ, Anadolu University, Turkey
Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara University, Turkey
Prof. Dr. Firdevs KARAHAN, Sakarya University, Turkey
Prof. Dr. Gulheyran RAHIMOVA, Baku State University, Azerbaijan
Prof. Dr. Hayati AKYOL, Gazi University, Turkey
Prof. Dr. Hüseyin ALKAN, Dokuz Eylul University, Turkey
Prof. Dr. Kamil ÖZERK, Oslo University, Norway
Prof. Dr. M. Fatih TAŞAR, Gazi University, Turkey
Prof. Dr. Mehmet GÜLTEKİN, Anadolu University, Turkey
Prof. Dr. Ramazan SEVER, Giresun University, Turkey
Prof. Dr. Recai DOĞAN, Ankara University, Turkey
Prof. Dr. Rex STOCKTON, Indiana University, USA
Prof. Dr. Rolf GOLLOP, Zurich University, Switzerland
Prof. Dr. Safure BULUT, Middle East Technical University, Turkey
Prof. Dr. Salih ÇEPNİ, Uludag University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Ayşe Derya IŞIK, Bartın University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Bahri ATA, Gazi University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Dana ROLINSON, The university of West Alabama, USA
Assoc. Prof. Dr. Emre ÜNAL, Omer Halisdemir University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Erol DURAN, Usak University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Fatih Çetin ÇETİNKAYA, Duzce University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Fatma Susar KIRMIZI, Pamukkale University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Gizem SAYGILI, Suleyman Demirel University, Turkey

Assoc. Prof. Dr. İbrahim COŞKUN, Trakya University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Joanna BLACK, University of Manitoba, Canada
Assoc. Prof. Dr. Jodene Goldenring FINE, Michigan State University, USA
Assoc. Prof. Dr. Kubilay YAZICI, Omer Halis Demir University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Mehmet TURAN, Fırat University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Mehseti İSMAYİL, Azerbaijan State University, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Neşe TERTEMİZ, Gazi University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Nevin AKKAYA, Dokuz Eylul University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Nil DUBAN, Afyon Kocatepe University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Ruhan KARADAĞ, Adiyaman University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Sabri SİDEKLİ, Mugla Sitki Kocman University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Sean WIEBE, University of Prens Edward Island, Canada
Assoc. Prof. Dr. Selami YANGIN, Recep Tayyip Erdogan University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Sevinç Qasimova, Baku State University, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Suzan CANHASI, University of Prishtina, Kosovo
Assoc. Prof. Dr. Şengül Saim ANAGÜN, Eskisehir Osmangazi University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Tolga GÜYER, Gazi University, Turkey

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 2, Sayı 1

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 2, Issue 1

Hakem Kurulu (Review Board)

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi

Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK, Bartın Üniversitesi

Doç. Dr. Gizem SAYGILI, Süleyman Demirel Üniversitesi

Doç. Dr. Muammer Yılmaz, Bartın Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Ayşegül TURAL, Bartın Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Hasan BAKIRCI, Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Sema SULAK, Bartın Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Serpil ÖZDEMİR, Bartın Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK, Bartın Üniversitesi

Değerli Okuyucular,

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği (SEAD) olarak geçen yıl ilk sayısını yayınladığımız Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisinin 2. sayısı ile karşınızdayız. Dergimizin öncelikli amacı eğitim alanının tüm yönlerine bilimsel ve uygulama yönüyle katkı sağlamaktır. Bu süreçte bilimsel araştırma ve çalışmaları destekleme, eğitim teori ve uygulamalarını birleştirme, bilimsel bilgileri alana aktarma, yeni bilgiler üretme ve yayınlama gibi çalışmalar önemli olmaktadır. Bu anlayıştan hareketle hazırlanan Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisinin amacı;

- *Eğitim alanında uluslararası düzeyde nitelikli yayınlar yapmak,*
- *Eğitim alanını geliştirecek bilimsel araştırma ve çalışmalara öncelik vermek,*
- *Eğitimde yeni yöntem ve teknikleri içeren bilimsel çalışmaların yayılmasını desteklemek,*
- *Nitelikli yayınlarla eğitim biliminin gelişmesine ve niteliğinin artmasına katkı sağlamak,*
- *Okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise, yükseköğretim ve yaygın eğitim kurumlarda eğitim-öğretim sürecinin geliştirilmesine çalışmak,*
- *Nitelikli ve donanımlı, mesleğindeki yenilikleri ve gelişmeleri izleyen, çağdaş bilimin gerektirdiği ölçütlere uygun öğretmenler yetiştirmeye katkı sağlamak,*
- *Bilimsel araştırmaların sonuçlarının okullarda uygulanabilir olduğunu göstererek öğretmenlerde mesleki gelişimi sağlamak,*
- *Sınırsız eğitim ve araştırma hakkında öğrenci, okul ve öğretmenlere farkındalık kazandırmak,*
- *Ülkemizde tarih, güzel sanatlar, kültür, çevre, doğal zenginliklerin gelişmesine katkı sağlayacak eğitim içerikli çalışmaları yayınlamak,*

olarak belirlenmiştir.

Dergimiz ilk sayıdan itibaren ulusal ve uluslararası düzeyde önemli indekslerde taranmaya başlamıştır. Ayrıca yılda 3 sayı yayınlanması kararlaştırılmıştır. Bu sayıda eğitim alanında hazırlanan 5 önemli bilimsel makale ve araştırmaya yer verilmiştir.

Dergimizin eğitim alanına katkıları getirmesini diliyoruz.

SINIRSIZ EĞİTİM VE ARAŞTIRMA DERNEĞİ

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 2, Sayı 1

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 2, Issue 1

İÇİNDEKİLER

Makale Türü: Derleme

Firdevs GÜNEŞ

Okuma ve Sınrsız Öğrenme

Reading and Limitless Learning

1 - 20

Ayşe Derya IŞIK, Barış ÇUKURBAŞI, Mustafa FİDAN, Murat DEBBAĞ, Erdem ERKAN

Tablet Bilgisayarlar İçin İnternet Tabanlı Ölçme-Değerlendirme Sistemlerinin Geliştirilmesine İlişkin Hususların Belirlenmesi

Determination of the Issues for the Development of Internet Based Measurement and Evaluation Systems for Tablet Computers

21 - 34

Yılmaz KARA

Eğitimde Sınrsız Araştırma ve Bilimsel Yöntem

Limitless Research in Education and Scientific Method

35 - 47

Makale Türü: Araştırma

Fatma Susar Kırmızı, Demet KASAP

Yaratıcı Okuma ve Yaratıcı Yazma Çalışmalarının Yaratıcı Yazma Becerisine Etkisi

The Effect of Creative Reading and Creative Writing Activities on Creative Writing Skill

48 - 62

Süleyman Erkam SULAK, Şenol ARSLAN

Investigation of 4th Grade Primary School Students' Level of Usage of Summarizing Strategy

İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Özetleme Stratejisini Kullanma Düzeyinin İncelenmesi

63 - 77

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi
Cilt 2, Sayı 1, 1 - 20
The Journal of Limitless Education and Research
Volume 2, Issue 1, 1 - 20

Gönderilme Tarihi: 18.01.2017

Kabul Tarihi: 14.02.2017

Okuma ve Sınrsız Öğrenme

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi, firdevs.gunes@gmail.com

Özet: Okuma öğrenmenin kalbi, insan beyninin sınrsız bir becerisidir. İnsanlar bu sınrsız becerilerini kullanarak öğrenirler. Öğrenme bireyin değişmesini ve gelişmesini sağlamaktadır. Bu değişme önce zihinde başlamakta ardından davranış ve tutumlara yansımaktadır. Okumanın sürekli olması ise sınrsız öğrenmeyi ve gelişmeyi getirmektedir. Sınrsız öğrenme hayat boyu öğrenme ile sürekli öğrenmeden farklıdır. Hayat boyu öğrenme, bireysel, toplumsal ve istihdama yönelik hayat boyu yürütülen bütün öğrenme etkinlikleridir. Uygulamada yetişkin eğitimi, sürekli eğitim, mesleki eğitim ve öz yönelimli öğrenme olmak üzere dört eğitim alanına yönelmektedir. Sürekli öğrenme ise genç ve yetişkinlere yaşamları boyunca sunulan öğrenme etkinliklerini içermektedir. Sürekli öğrenme, öğrenmenin sürekli ve sınrsız olmasına, önündeki engellerin kaldırılmasına odaklanmaktadır. Sınrsız öğrenme gelişen teknolojiyle birlikte hızla yayılmakta, bireylerin zihinlerini açma, kapasitesini sonuna kadar geliştirme, sosyal ve ekonomik gelişme ile yeniliklere uyum sağlama becerilerine katkı sağlamaktadır. Bu nedenle küçük yaşlardan itibaren öğrenmek için okuma ve sınrsız öğrenme üzerinde durulmaktadır. Bu süreçte metinlerin içeriğini keşfetme, anlama, bilgi ve anlamları araştırma, yorumlama, sorgulama, zihinde yapılandırma, öğrenme ve uygulamaya aktarma becerilerine ağırlık verilmektedir. Böylece bireyin sürekli okuması, öğrenmesi, kendini geliştirmesi ve geleceğine yön vermesi beklenmektedir.

Anahtar kelimeler: Okuma, sürekli öğrenme, sınrsız öğrenme.

Reading and Limitless Learning

Abstract: Reading is the heart of learning and the limitless skill of the human brain. People learn using these limitless skills. Learning provides to change and develop of the individual. This change begins in the mind and then reflected behaviors and attitudes. Continuous reading brings limitless learning and development. Limitless learning is different from continuous learning and lifelong learning. Lifelong learning is all learning activities aimed at individual, social and employment throughout life. In practice, it is directed towards four areas of education: adult education, continuing education, vocational education and self-directed learning. Continuous learning includes learning activities offered to young and adult people throughout their lives. Continuous learning focuses on continuous and limitless learning and lifting obstacles in front of the learning. Limitless learning is rapidly spreading with developing technology. It contributes to opening the minds of individuals, developing the capacity of individuals until the end, adapting to social and economic development and innovation ability of individuals. For this reason, it focuses on reading and limitless learning in order to learn from an early age. In this process, the skill of discovering the meaning of texts, understanding, researching knowledge and meaning, interpreting, inquiring, structuring in mind, learning and transferring to practice are given importance. Thus, it is expected that the individual will constantly read, learn, develop and guide the future.

Keywords: Reading, Continuous learning, Limitless learning,

1. Giriş

Eğitim gelecektir. Geleceğin anahtarı ise okumadır. Okuma bireyin öğrenme, kendini geliştirme ve hayatına yön verme aracıdır. Bu nedenle çocuklara küçük yaşlardan itibaren okuma eğitimi verilmektedir. Bu süreçte düşünme, anlama, sorgulama, sorun çözme gibi çeşitli zihinsel beceriler üzerinde de durulmaktadır. Doğuştan zekânın yüksek olması, dil, zihinsel ve sosyal becerilerin yüksek olacağı anlamına gelmemektedir. Erken yaşlardan itibaren öğrencilere gerekli eğitim verilerek, çeşitli çalışmalar yapılarak okuma ve öğrenme becerileri geliştirilmektedir. Böylece bilgiye ulaşma ve kullanma süreci kolaylaşmakta, dil, zihinsel ve sosyal becerilerin gelişimi hızlanmaktadır.

Öğrenme sürecinde dilin çeşitli alanları kullanılmaktadır. Bunlar dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve sunu olarak sıralanmaktadır. Araştırmalara göre öğrenme sürecinde en çok okuma becerileri kullanılmaktadır. Birey okuma yoluyla çeşitli bilgilere kısa sürede ulaşmakta, aktif olarak öğrenmekte ve kendini sürekli geliştirerek günlük yaşamında başarılı olmaktadır. Bir başka ifadeyle okuma, bireyin dil, zihinsel, duygusal, sosyal, kültürel gibi çeşitli yönlerden gelişimine katkılar sağlayan bir alandır. Okuma, aynı zamanda iletişim kurma, çağdaş toplumun gereklerini yerine getirme, bilinçli kararlar verme ve öğrenmeyi sürdürme gibi üst düzey becerilerin de gelişimine katkı sağlamaktadır. Bu nedenle eğitim sürecinde öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmeye öncelik verilmektedir.

Bilgi çağında yaşıyoruz. Bu çağda bilgiye ulaşma, kullanma ve kendini geliştirmenin çeşitli yolları vardır. Ancak en üstün bilgi alma, okuma yoluyla olmaktadır. Elektronik ilerlemeler, radyo, televizyon, telefon, gibi araçlar ne kadar gelişirse gelişsin, sözlü olarak bilgi aktarmada sınırlı kalmaktadır. Bir spiker, sanatçı, sunucu, aktör veya öğretmen dinleyicilere saatte en fazla 9000 kelime aktarabilmektedir. Oysa orta düzeyde bir okuyucu saatte 27 000 kelime okuyabilmektedir. Eğer bu okuyucu bazı okuma tekniklerini kullanır, okuma hızını artırırsa daha fazla bilgiye ulaşmaktadır. Bu durum hem günümüzde hem de gelecekte okuma yoluyla bilgi almanın dinlemeye göre daha üstün olacağını göstermektedir. Bu nedenle öğrencilerin okuma becerilerini erken yaşlarda geliştirmek ve bilgi hazinelerine ulaşmalarını kolaylaştırmak gerekmektedir (Güneş, 2015a).

Okuma öğrenmenin kalbidir. Aynı zamanda insan beyninin sınırsız bir becerisidir. İnsanlar bu sınırsız becerilerini kullanarak öğrenirler. Okuma sürecinde alınan bilgiler zihinsel kavramlara çevrilmekte, zihinde düzenlemeler yapılarak depolanmaktadır. Böylece okuma ve öğrenme bireyin çeşitli yönlerden değişmesini getirmektedir. Bu değişim önce zihinde

başlamakta ardından davranış ve tutumlara doğru ilerlemektedir. Öğrenme çeşitli kaynaklarda “bireyin yaşantılar sonucu bilgi, beceri, davranış, tutum ve alışkanlıklarında meydana gelen uzun süreli değişimler” olarak açıklanmaktadır. Bu açıklamalarda öğrenmenin dört boyutuna vurgu yapılmaktadır. Birincisi çeşitli bilgi ve beceriler edinme, ikincisi bunları yaşantılar sonucunda kazanma, üçüncüsü zihinde kavramsal düzenlemeler yapma, dördüncüsü de tutum ve davranışlarda değişme olmaktadır. Yani öğrenmenin gerçekleşmesi için sadece bilgi alma yeterli değildir. Alınan bilgilerin zihinde işlenmesi, bunların bireyin bilgi, beceri, davranış ve tutumlarında kalıcı bir değişime neden olması gerekmektedir. Böylece bireyin sürekli öğrenmesi ve kendini yaşam boyu geliştirmesi söz konusu olmaktadır. Bu süreçte okuma ayrı bir önem taşımakta ve bireyin sınırsız öğrenmesini sağlamaktadır.

2.Sınırsız Öğrenme Nedir?

Sınırsız kelimesi, Güncel Türkçe Sözlükte “sınırı olmayan, sınırlanmamış, çok sayıda, çok geniş, çok büyük, sonsuz, sayılamaz” olarak açıklanmaktadır. Yani miktar, süre, yer ve alan yönüyle çokluk ve süreklilik vurgulanmaktadır. Bu özellikler öğrenme için de geçerli olmaktadır. Sınırsız öğrenme, yaş, cinsiyet, meslek, eğitim düzeyi, yer, zaman, alan, araç gereç, materyal, süre vb. yönlerden toplumdaki herkesin her yerde, her zaman ve her türlü araç gereçle öğrenmesine denilmektedir. Sınırsız öğrenme yeni bir alan, tür ya da boyut değildir. Öğrenmenin sürekli ve sınırsız olması için önündeki engelleri kaldırmayı amaçlayan bir kavramdır. Sınırsız öğrenme bireylerin kapasitesini sonuna kadar geliştirme, zihinlerini açma, yeniliklere uyum sağlamayı kolaylaştırma, örgün, yaygın ve algın eğitimin etkisini artırma, sosyal ve ekonomik gelişmeyi hızlandırma, sürekli öğrenen, araştıran, sorgulayan, sorun çözen ve kendini geliştiren bireyler yetiştirerek geleceğin bilgi toplumunu oluşturma üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu amaçlara ulaşmak için öğrenme sürecine ağırlık verilmektedir. Çünkü sınırsız öğrenme kavramının iç boyutunda öğrenme, dış boyutunda ise hayat boyu öğrenme kavramı ile ortak noktalar bulunmaktadır. Bu nedenle aşağıda önce öğrenme üzerinde durulmakta ardından sınırsız öğrenmeye yakın kavramlar verilmektedir.

2.1. Öğrenme

Öğrenme Türkçe sözlüklerde bilgi edinme, belleme, yetenek ve beceri kazanma, haber alma, keşfetme, bilgilere uyum sağlama, özümleme, yeni becerileri yapılandırma, bilinenin ötesine geçme, bilinmeyene doğru gitme, düşünme ve tutum biçimlerini değiştirme gibi çeşitli anlamlarda kullanılmaktadır. Eğitim Terimleri Sözlüğünde öğrenme;

1. Belli bilgi, beceri ve anlayışlar edinme,

2. Kavramsal düzenlemeler yapma süreci,
3. Alıştırma ve uygulamaların sürekli olan etkilerine verilen ad,
4. Tepki ve davranışlarda yaşantıların oluşturduğu değişme, olarak dört maddede sıralanmaktadır (Eğitim Terimleri Sözlüğü, 1974).

Çeşitli kaynaklarda ise “öğrenme, bireyin yaşantılar sonucu bilgi, beceri, davranış, tutum ve alışkanlıklarında meydana gelen uzun süreli değişmeler” olarak açıklanmaktadır. Görüldüğü gibi bu açıklamalarda öğrenme kavramının dört boyutuna vurgu yapılmaktadır. Birincisi çeşitli bilgi ve beceriler edinme, ikincisi bunları yaşantılar sonucunda kazanma, üçüncüsü zihinde kavramsal düzenlemeler yapma, dördüncüsü de tutum ve davranışlarda değişme olmaktadır. Yapılandırıcı yaklaşıma göre öğrenmenin gerçekleşmesi için sadece bilgi alma yeterli değildir. Alınan bilgilerin zihinde işlenmesi, bunların bireyin bilgi, beceri, davranış ve tutumlarında kalıcı bir değişime neden olması gerekmektedir. Böylece bireyin sürekli öğrenerek kendini yaşam boyu geliştirmesi üzerinde durulmaktadır (Güneş, 2014).

Öğrenme dinamik bir süreçtir. İnsanlar çevre ile etkileşimleri sonucu beş duyu organıyla dışarıdan gelen bilgileri almaktadırlar. Alınan bilgiler zihinde işlenerek yeni anlamlar oluşturulmakta ve böylece sürekli yeni bilgi ve beceriler öğrenilmektedir. Birey çevresinden kendisine ulaşan verileri incelemekte, değerlendirmekte ve bunun sonucuna göre hareket etmektedir. Bir konuyu öğrenen insan önceki durumdan farklı biri olmaktadır. Yani öğrenme bireyin çeşitli yönlerden değişmesini getirmektedir. Bu değişim önce zihinde başlamakta ardından davranış ve tutumlara doğru ilerlemektedir. Bu süreç aşağıda sırayla açıklanmaktadır.

- *Öğrenme değişmedir.* Öğrenme değişmeyi getirmeli ancak bu değişimin iyi, olumlu, yararlı ve etkili olması gerekmektedir.
- *Öğrenme ve değişme bireyin çabalarıyla olmalıdır.* Öğrenme bireyin isteyerek, aktif çabalarıyla bir etkinliği deneyerek, çevresiyle etkileşerek gerçekleşmelidir.
- *Değişme önce zihinde başlamalıdır.* Değişme önce bireyin bilgi ve becerilerinde olmalı ardından zihinsel süreçlerini kapsamalı, giderek tutum ve davranışlarına yansımalarıdır.
- *Değişme kalıcı olmalıdır.* Değişme öğrenme sonucu yeni bir duruma geçme işlemidir. Öğrenilenlerin hatırlanması ve sürekli uygulanması için değişimin kalıcı olması gerekmektedir (Güneş, 2015b).

Görüldüğü gibi öğrenme, değişme ile ilişkili bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrenme değişme, değişme de öğrenme ile sonuçlanmaktadır. Bu işlemlerin sürekliliği ise sınırsız öğrenme ve gelişmeyi getirmektedir.

2.2.Yakın Kavramlar

Sınırsız öğrenmeye yakın ve benzeyen bazı kavramlar vardır. Bunlar hayat boyu öğrenme, sürekli öğrenme gibi bazen birbiriyle karıştırılan veya yerine kullanılan kavramlar olmaktadır. Eğitim alanında yaygın kullanılan bu kavramların anlamı, özellikleri ve sınırsız öğrenmeden ayrılan yönleri aşağıda açıklanmaktadır.

Hayat Boyu Öğrenme: Hayat boyu öğrenme kavramının çeşitli açıklamaları yapılmış ancak bunlar çok iyi tanımlanmış değildir. İnsanlar yaşamı boyunca öğrenirler. Bu doğal bir süreçtir. Doğumdan ölüme kadar yeni bilgiler, deneyimler ve beceriler kazanırlar. Öğrenme evde, okulda, işyerinde, üniversitede, çeşitli eğitim kurumlarında hayat boyu devam eder. Bazı öğrenmeler eğitim kurumlarında resmi eğitim programlarıyla gerçekleşmektedir. Bazı öğrenmeler ise arkadaşlarla konuşmalarda, televizyon izleyerek, dergi veya kitap karıştırarak, internette gezinirken, proje yaparken vb. gerçekleşmektedir. Böylece insanlar hayat boyu yeni bilgi ve beceriler öğrenirler. Ancak hayat boyu öğrenme kavramı sadece bu anlama yönelik değildir. Bu kavramla öğrenme sürecine ekonomik ve politik ihtiyaçlardan kaynaklanan yeni bir boyut eklenmiştir. Bir başka ifadeyle birey, eğitim kurumları ve toplum için ekonomik ve politik amaçlı yeni bir öğrenme anlayışı ortaya konulmuştur. Bu yeni anlayış iş yaşamının zorlayıcı koşullarına uyum sağlama, işi yürütebilme ve gerekli becerileri kazanma amaçlı bir öğrenmeyi gündeme getirmiştir. Kısaca hayat boyu öğrenme özünde istihdam piyasasının zorlamasıyla ortaya çıkan yeni bir öğrenme anlayışını içermektedir (Alheit ve Dausien, 2005).

Avrupa Konseyi hayat boyu öğrenme kavramını “*bilgi, beceri ve yetkinlikleri geliştirmek amacıyla bireysel, toplumsal ve istihdama yönelik olarak hayat boyu yürütülen bütün öğrenme etkinlikleri*” olarak tanımlamaktadır (Conseil de Europe, 1970). Okul öncesinden emeklilik sonrasına kadar geniş bir sürece yönelen hayat boyu öğrenme, bilgi, beceri ve yetkinliklerin hayat boyu geliştirilmesi ve güncellenmesini gerektirmektedir. Bu süreçte üç temel amaca yönelmektedir. Bunlar, öğrenme fırsatları yaratarak bireylerin kişisel gelişimlerini sağlamak, toplumsal bütünleşmeyi gerçekleştirmek ve ekonomik büyümeyi sağlamaktır. Bu amaçlar bireysel, toplumsal ve ekonomik olarak üç alanda ele alınmaktadır. Bireysel boyutta hayat boyu öğrenme, bireylerin bilgi çağı toplumunun gereklerine uyum sağlaması, toplumsal ve ekonomik yaşama aktif olarak katılması, kendini geliştirmesi ve geleceğine yön vermesine

odaklanmaktadır. Toplumsal boyutta hayat boyu öğrenme sosyal gelişme ve demokratik anlayış üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ekonomik boyutta ise ekonomik gelişme, kalkınma ve istihdama yönelik öğrenmeleri içermektedir. Böylece hayat boyu öğrenme üç ana işlevi yerine getirmeye çalışmaktadır. Birincisi, *kişisel gelişme ve kendini gerçekleştirme için hayat boyu öğrenme*, ikincisi, *sosyal ve demokratik anlayış için hayat boyu öğrenme*, üçüncüsü ise *ekonomik gelişme için hayat boyu öğrenme*, olmaktadır.

Günümüzde bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişmeler bazı meslekleri ortadan kaldırmakta, yeni meslekler yaratmakta veya işlerin yapılış şeklini değiştirmektedir. Bireyin iş yaşamındaki yenilik ve değişime uyum sağlaması için sürekli öğrenmesi ve uzmanlaşması gerekmektedir. Bunun için hayat boyu öğrenme, sürekli öğrenen, öğrenmeyi öğrenen veya nasıl öğreneceğini öğrenen insanlardan oluşan bir toplumu hedeflemektedir. Bu amaçla genel olarak dört eğitim alanına yönelmektedir. Bunlar yetişkin eğitimi, sürekli eğitim, mesleki eğitim ve öz yönelimli öğrenme olmakta, aynı zamanda hayat boyu öğrenmenin alt alanlarını oluşturmaktadır.

Hayat boyu öğrenme eğitim sisteminin yapısına bağlı olarak örgün, yaygın ve algın olmak üzere üç alanda yürütülmektedir. Bunlar örgün öğrenme, yaygın öğrenme ve algın öğrenme olarak adlandırılmaktadır.

1. Örgün Eğitim ve Öğrenme: Örgün eğitim, ilk, orta, yüksek öğretim gibi düzeylere ayrılan, her düzeyde kurumlaşmış, hiyerarşik bir sıra içinde, birinin diğerine hazırladığı ya da üzerinde yer aldığı bir eğitim biçimidir. Örgün eğitim, sadece eğitim öğretim görevi ile donatılmıştır. İyi belirlenmiş eğitim modelleri ve yöntemleri ile tamamen yapılaşmış kurumlar aracılığıyla, oldukça yaygın bir şekilde hizmet vermektedir. Örgün eğitim, öğrencilerini gelecekte sürdürecekleri yaşama hazırlamaktadır. Bunu gerçekleştirmek için öğrencileri düzeylerine göre ayırmakta, sınıflamakta, yönlendirmekte, diploma vermekte, bir meslek sahibi yaparak toplumda yer edinmelerini sağlamaktadır. Genellikle zorunlu ve uzun sürelidir.

2. Yaygın Eğitim ve Öğrenme: Örgün eğitim sistemi dışında planlı, programlı ve sistemli olarak yürütülen bir eğitim biçimidir. Amacı örgün eğitimden yararlanamayanlara ikinci bir şans vermek, bir mesleğe hazırlamak, çeşitli nedenlerle eğitimden yoksun kalanlara, kalkınma programları çerçevesinde geniş bir eğitim yelpazesi sunmak, yararlı ve kaliteli bilgiler vermektir. Yaygın eğitim, örgün eğitim sistemi dışında yürütülmekte, onun boş bıraktığı alanları tamamlamakta, ancak örgün eğitim gibi düzeylere ayrılmamakta ve birbirini izleyen hiyerarşik bir yapıya sahip bulunmamaktadır. Örgün eğitim kadar resmi ve kurumlaşmış da değildir. Yaygın eğitim, sadece eğitim kurumları aracılığıyla yürütülmekte, ekonomik, politik, sosyal

amaçlı çeşitli kurumlar tarafından da yaygın eğitim hizmeti verilmektedir. Örneğin tarım, sağlık, köy işleri, adalet gibi bakanlıklar, fabrikalar, sendikalar, kooperatifler, dinî ve gönüllü kuruluşlar da yaygın eğitim çalışmaları yapmaktadırlar. Eğitim sonunda öğrencilere genellikle sertifika verilmekte, eğitim yer, süre ve uygulamaları daha esnek yürütülmektedir.

3. Algın Eğitim ve Öğrenme: Algın eğitim, geleneksel eğitim kurumları ile değil bütün sosyal kurumlar aracılığıyla yürütülen, çeşitli bilgi ve beceriler kazandırılan bir eğitim biçimidir. Birey, hem kendi gözlem ve deneyimleri ile hem de televizyon, radyo, gazete gibi kitle iletişim araçları ya da çevresindeki eş, aile, arkadaş grupları, çalışma ekipleri, seminer, sempozyum, toplantı gibi çeşitli kişilerle kurduğu iletişim sonucu bu eğitimi kazanmaktadır. Algın eğitim, nesilden nesile değerlerin, yeteneklerin ve kültür normlarının geçmesini sağlamaktadır. Öğrenme süreci, bir çeşit karşılıklı etkileşim süreci olduğundan, birey ve çevresi arasında sürekli etkileşim olmaktadır. Bu süreçte birey, yeni değerleri ve yetenekleri öğrenirken öğrenci olduğunun farkında olmamaktadır. Çağdaş toplumlarda, teknolojinin ilerlemesiyle birlikte algın eğitim, medya, bilgisayar, internet ve halkı bilgilendiren kurumlar aracılığıyla hızla yayılmaktadır. Ancak algın eğitim, örgün ve yaygın eğitimin alternatifi değildir (Güneş, 2014).

Görüldüğü gibi hayat boyu öğrenme, okul öncesinden emeklilik sonrasına kadar geniş bir sürece odaklanmakta, ekonomik, sosyal ve politik amaca yönelik örgün, yaygın ve algın bütün öğrenme çeşitlerini kapsamaktadır. Bu öğrenmeleri diploma, sertifika veya katılım belgesiyle belgelendirmekte ve değerlendirmektedir. Böylece bireylerin kişisel gelişimini sağlamayı, toplumsal bütünleşme ve ekonomik büyümeyi gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Sınırsız öğrenmede ise öğrenmenin sürekliliği ile sınırsızlığı üzerinde durulmakta ve öğrenmenin önündeki engeller kaldırılmaya çalışılmaktadır. Her iki öğrenme de aynı hedef kitleye yönelmekte ancak amaçlarda farklılık bulunmaktadır. Sınırsız öğrenmeyle örgün, yaygın ve algın eğitimin etkisini artırma, bireylerin kapasitesini sonuna kadar geliştirme, zihinleri açma, yeniliklere uyum sağlamayı kolaylaştırma, sürekli öğrenen, araştıran, sorgulayan, sorun çözen ve kendini geliştiren bireyler yetiştirerek geleceğin toplumunu oluşturma hedeflenmektedir.

Sürekli Öğrenme: Sürekli eğitim, dünyamızda 1970-1980'li yıllarda UNESCO ve OECD başta olmak üzere çeşitli kurumlar, eğitimci ve eğitim politikacıları arasında ön plana çıkan bir kavram olmuştur. Bunun nedeni toplumsal ve ekonomik yaşamda eğitim sisteminin bireylere kazandıramadığı bazı niteliklerin farkına varılması ve sanayileşme çağından bilgi çağına geçilirken eğitimin bazı yönlerden yetersiz kalması olmaktadır. Hayat boyu öğrenmenin bir alt alanı ya da uzantısı olan sürekli eğitim;

- *Okul ya da üniversite öğrenimini bitiren ya da belli bir öğrenim basamağından ayrılan gençler ile yetişkinlere yaşamları boyunca sürekli olarak öğrenme ve yetiştirme olanakları sağlanmasını öngören eğitim anlayışı,*
- *Özel nitelikte okullar, eğitim merkezleri, yüksek okullar ve üniversitelerin, geleneksel ya da akademik programlar yerine esnek programlar uygulayarak yetişkinlere sağladığı eğitim,*

olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu süreçte okul yaşamını sonlandırmış genç ve yetişkinlere tam veya yarı zamanlı verilen eğitim, çalışanların iş yaşamları boyunca becerilerini geliştirmeleri için verilen eğitim ile önceden edinilmiş bilgileri geliştiren her tür öğrenme etkinliklerini içermektedir. Bu etkinliklerle öğrenmeye de sürekli öğrenme denilmektedir. Görüldüğü gibi sürekli eğitim, hayat boyu öğrenmenin tamamlayıcı bir alt alanı olmakta, ancak genç ve yetişkinlere yönelik olması nedeniyle hayat boyu öğrenmeden hedef kitle yönüyle ayrılmaktadır. Hayat boyu öğrenme bütün topluma yönelirken sürekli öğrenme toplumdaki belirli bir kesimi, daha çok iktisaden faal nüfusu içermektedir.

Sürekli eğitim ve sürekli öğrenme bazen birlikte ve birbirinin yerine kullanılmaktadır. Oysa biri öğretim diğeri öğrenme olmak üzere eğitimin iki farklı boyutunu oluşturmakta, ancak her ikisi de bireye ve bireyin gelişimine odaklanmaktadır. Sürekli eğitim kavramı ile birlikte mesleki gelişim, uzmanlaşma, personel gelişimi gibi kavramlar da kullanılmaktadır. Bunlar daha çok kurumları ilgilendiren ve personel eğitimine yönelik kavramlardır.

Sürekli öğrenme ile sınırsız öğrenme bazı yönlerden ayrılmaktadır. Bunlar hedef kitle ve içerik yönüyle karşımıza çıkmaktadır. Sürekli öğrenme genç ve yetişkinlere yönelik hayat boyu öğrenme olanaklarını içermekte oysa sınırsız öğrenme toplumun tümüne yönelmektedir. Sınırsız öğrenme bütün eğitim alanlarını kapsamakta oysa sürekli öğrenme daha çok mesleki eğitimle sınırlı kalmaktadır. Sınırsız öğrenmede öğrenmenin sürekliliği ile sınırsızlığına vurgu yapılarak öğrenmenin önündeki engeller kaldırılmaya çalışılmaktadır. Sınırsız öğrenme hem hayat boyu öğrenme hem de sürekli öğrenmeyi kapsamakta, ancak bunlardan daha geniş bir alana ve kitleye yönelmektedir. Sınırsız öğrenmede eğitimin bütün yöntem, teknik, araç ve gereçlerinden yararlanılmaktadır. Bunlardan biri de okuma olmaktadır. Sürekli okuyarak sınırsız öğrenme ve gelişme üzerinde durulmaktadır.

3. Okuma Nedir?

Okuma, günlük yaşamda okuma, bir yazıyı sesli okuma, anlama, içindeki bilgileri alma öğrenme gibi anlamlarda kullanılmaktadır. Türk Dil Kurumu Güncel Sözlükte okuma;

- *Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlmek veya seslendirme,*
- *Yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri öğrenme,*
- *Sesli olarak söyleme,*
- *Bir şeyin anlamını çözme,*
- *Bazı belirtilerle bir anlamı, gizli bir duyguyu anlama, kavrama,*
- *Bir konuyu öğrenmek için okulda, bir öğretmenin yanında veya yazılı şeyler üzerinde çalışma, öğrenim görme,” olarak açıklanmaktadır.*

Yabancı sözlüklerde ise okuma, “*Bir dilin harflerini tanıma, seslerle harfleri birleştirerek zihinde düzenleme, bunlara anlam ekleyerek seslendirme, bir metnin içindeki bilgileri alma, öğrenme, başkasını bilgilendirmek amacıyla yazılı bir metni sesli okuma, görsellerdeki veya yazılardaki işaretleri anlama ve yorumlama, bazı işaretleri yorumlayarak geleceği okuma,”* gibi anlamlarda verilmektedir (Larousse, 2016).

Görüldüğü okuma, yazılı harf ve işaretleri çözümlme, bunları zihinde düzenleme, seslendirme ve anlama; yazılı metinlerdeki bilgileri alma, yorumlama ve öğrenme olarak açıklanmaktadır. Bu açıklamalarda okumanın iki farklı yönüne vurgu yapılmaktadır.

- *Birincisi* okuma sürecinin temel işlemlerini içeren harfleri tanıma, seslerle birleştirme, bunları zihinde düzenleme, anlamlandırma ve seslendirme olmaktadır.
- *İkincisi* ise okuma sürecinin anlama işlemlerini içeren yazılı metnin içeriğini keşfetme, bilgi ve anlamları araştırma, yorumlama ve öğrenme olmaktadır.

Birinci aşamadaki işlemler *okuma öğretimi*, ikinci aşamadakiler ise *okuma eğitimi* ile ilgilidir. Bir başka ifadeyle okuma öğretimi ile okuma eğitimi birbirinden farklıdır. Bu farkı ortaya koymak için birincisine ilkokuma öğretimi ikincisine ise okuma eğitimi denilmektedir. İllokuma öğretimi okuma öğrenmeye, okuma eğitimi ise öğrenmek için okumaya yöneliktir. Yani ilki okuma öğretimine ikincisi ise öğrenmek için okumaya odaklanmaktadır.

İllokuma öğretim sürecinde öncelikli amaç öğrencilere kelime tanıma becerilerini kazandırmaktadır. Bunlar ses ve harfleri tanıma, eşleştirme, birleştirme, hece ve kelimeleri tanıma, cümle oluşturma, bunları anlama, sesli okuma gibi işlem ve beceriler olmaktadır. Bu becerileri kazandırmadan, gerekli etkinlik ve aşamaları uygulamadan okuma öğretiminde ilerlemek güç olmaktadır. Bu aşamalar ve kazandırılacak beceriler şöyle sıralanmaktadır;

- 1.Harfleri tanımak ve birleştirmek için gerekli bilgi ve becerileri kazanma,

2. Hece ve kelimeleri tanıma, diğerlerinden ayırt etme ve seslendirme,
3. Yazılı bir metni sesli okuma,
4. Yazılı bir cümledeki bilgiyi alma ve anlama (Petit Larousse, 1980; Chauveau, 1990).

Bu aşamalarda gerekli becerilerin kazanılmasından sonra okuma süreci başlamaktadır. Okumayı öğrenme belirli bir sürede gerçekleşmekte ancak öğrenmek için okuma hayat boyu sürmektedir (Martinez, 1994). Okumayı öğrenmek okumayı, okumak ise öğrenmeyi ve gelişmeyi getirmektedir. Bunlar birbirinin devamı niteliğinde olan ancak farklı süreç ve becerileri gerektiren eğitim çalışmaları olmaktadır. Sınırsız öğrenme ve sürekli gelişme için öğrenmek için okuma becerilerine ağırlık verilmektedir.

3.1. Öğrenmek İçin Okuma

Öğrenmek için okumak nedir? Bu soru basit gibi görünmesine rağmen aslında çok karmaşıktır. Herkes bu soruya kendi anladığı biçimde cevap vermektedir. Ancak bu soru eğitim alanında önemli bir konu olmaktadır. Öğrenmek için okuma OCDE raporunda, “*yazılı bilgileri anlama, bunları kendini geliştirmek, kişisel amaçlara ulaşmak, günlük yaşamı sürdürmek için evde, iş yaşamında ve toplumda kullanma becerileri* olarak tanımlanmaktadır (OCDE, 2000). Nonnon’a göre öğrenmek için okuma sadece okuma ve öğrenme becerilerinin geliştirilmesi ile sınırlı değildir. Aynı zamanda yazılı bilgilerle dünya arasında bireysel, zihinsel ve sosyal ilişkiler kurma aracıdır. Bu süreçte bilgi ve beceriler geliştirilmekte, yeni bilgilere uyum sağlanmakta ve dünya daha iyi yorumlanmaktadır (Nonnon, 2012). Öğrenmek için okuma konusunda okul temel bir rol oynamalı, öğrencilere metinleri okuma, anlama ve öğrenme becerileri kazandırılmalıdır. Bunlar yeni bilgi ve beceriler edinme, yazılı mesajları anlama, kendini geliştirme, hayat boyu öğrenme, mesleki ve sosyal yaşama uyum sağlama için gerekli beceriler olmaktadır (Gaussel, 2015). Öğrenmek için okuma ya da okuyarak öğrenme bilgi edinmede özel bir yöntem olarak eğitimin her düzeyinde ve alanında gerekli olmaktadır. Bu beceriler ortaöğretimde özel bir öneme sahip olmakta, araştırmalara göre ortaöğretim düzeyinde okuyarak öğrenmenin payı % 40 düzeyine çıkmaktadır. Kısaca okuyarak öğrenme öğrencilerin başarılı olmalarına ve iyi bir diploma kazanmalarına önemli katkılar sağlamaktadır (Cartier, 2000).

Görüldüğü gibi öğrenmek için okumada öğrencilere nitelikli bir okuma eğitiminin verilmesi, bu süreçte yazılı metnin içeriğini keşfetme, anlama, bilgileri araştırma, yorumlama, öğrenme gibi becerilerin kazandırılmasına ağırlık verilmektedir. Bu becerilerle öğrencilerin

sürekli okuması, öğrenmesi ve kendini hayat boyu geliştirmesi amaçlanmaktadır. Günümüz eğitim yaklaşımı olan yapılandırıcı yaklaşıma göre okuma eğitimi sürecinde geliştirilecek beceriler üç aşamada ele alınmaktadır. Bunlar görme, anlama ve zihinde yapılandırma olmaktadır. Öğrenmek için okumada bu aşamalara ve gerekli becerileri kazandırmaya dikkat edilmektedir. Bunlar aşağıda verilmektedir.

Görme: Okuma süreci yazı ve resimlerin görülmesiyle başlamaktadır. Bu süreçte yazıların görüntüleri alınmakta ve beyne iletilmektedir. Gözde 130 milyon duyu alıcısı vardır. Bunlar aracılığıyla harf, kelime, rakam, şekil, resim vb. bilgiler toplanmakta ve seri olarak zihne aktarılmaktadır. Zihin, gözün topladığı bilgileri işleyerek anlamlar üretmektedir. Okuma sürecinde harf, hece ve kelime tanıma işlemlerinin doğru ve hızlı yapılması gereklidir (Güneş, 2014). Aksi takdirde yanlış anlamalar ortaya çıkmaktadır. Okuma becerilerini geliştirmek için kelimeleri doğru ve hızlı tanıma, okuma hatalarını önleme, akıcı ve doğru okuma gibi çalışmalar yapılmaktadır.

Anlama: Okuma sürecinde zihin anlamını keşfettiği kelimeleri birleştirmekte, anlamlı cümleler oluşturmakta, bunları sıralayarak metnin anlamına ulaşmaktadır. Bu süreçte dille ilgili bilgiler, çeşitli zihinsel beceriler (çıkarım yapma, hatırlama, bağ kurma, sınıflama, tahmin yapma, neden-sonuçları bulma vb.) ve kültürel bilgiler kullanılmaktadır (Mesnager, 1997). Anlama için metinde ilgi duyulan, önemli ve gerekli görülen bilgiler seçilmektedir. Araştırmalar, anlama sürecinde okuyucunun metindeki bilgileri aynen almadığını, bazı bilgileri seçtiğini, bazılarını atladığını veya eklediğini göstermektedir. Böylece okuyucunun anladığı anlam ile metnin anlamı farklı olmaktadır. Bu süreçte dikkat de çok önemli olmakta ve anlamayı etkilemektedir. Ayrıca tahmin etme, sorgulama, özetleme, anlamı açıklama gibi teknikler hem anlama hem de zihinsel becerileri geliştirmeye katkı sağlamaktadır. Bu nedenle dikkat ve anlama becerilerini geliştirme üzerinde durulmaktadır.

Zihinde Yapılandırma: Bu aşamada metinden seçilen bilgiler, düşünceler ve anlamlar, bireyin ön bilgileriyle bütünleştirilerek zihne yerleştirilmektedir (Giasson, 1995, Güneş, 2013). Bunun için çeşitli yöntem ve teknikler uygulanmaktadır. Bunların başında okuyucunun okuma amacını belirlemesi, ön bilgilerini harekete geçirmesi ve tahmin yapması gelmektedir. Metnin anlamını tahmin etme, sorgulama, ilişkilendirme gibi işlemler okuma becerilerini geliştirmektedir. Ayrıca okuyucunun okuma ve anlama sürecini kontrol etmesi, gözleriyle yazılardan yeterince bilgi toplaması ve anlam ilişkilerini kurması gerekmektedir. Bu süreçte sıralama, sınıflama, sorgulama, analiz, sentez, değerlendirme vb. işlemler de önemli

olmaktadır. Okuma sonunda okuyucunun okuma amacına ya da beklentilerine ulaşma durumu da gözden geçirilmektedir (Güneş, 2013). Böylece zihinde yapılandırma ve öğrenme becerileri geliştirilmektedir

Görüldüğü gibi okuma becerileri üç aşamadaki çalışmalarla geliştirilmektedir. Bu aşamalar düz bir çizgi şeklinde değil iç içe geçmiş halkalar biçimindedir. Birey okuma sırasında bir taraftan görme, anlama ve zihinde yapılandırma becerilerini geliştirmekte, bir taraftan da öğrendiklerini uygulamaktadır. Bir başka ifadeyle gözleriyle bilgileri almakta, çeşitli zihinsel işlemlerden geçirerek anlamakta ve ön bilgileriyle bütünleştirerek zihnine yerleştirmektedir. Bu becerilerle öğrencilere sınırsız öğrenmenin kapıları açılmaktadır.

3.2. Okumada Temel İlkeler

Öğrenmek için okuma sadece görme, anlama ve zihinde yapılandırma becerileri ile sınırlı değildir. Bu süreçte dil, zihinsel, duygusal, sosyal, fiziksel olmak üzere bir dizi beceri geliştirilmektedir (Gaussel, 2015). Sınırsız öğrenme için okuma eğitiminde dikkate alınacak bazı temel ilkeler ve beceriler aşağıda verilmektedir.

Okumak yazıların anlamını araştırmaktır. Okumak, sadece yazıları keşfetmek değildir. Okuma, aynı zamanda yazının anlamı araştırma ve yeni anlamlar oluşturmaktır. Bir metindeki kelimelerin anlamını peş peşe sıralayarak ve onları toplayarak metnin anlamına ulaşmak mümkün değildir. Okuyucu yazıyı okumaya başlar başlamaz anlamak için ön bilgilerini kullanmakta ve çeşitli tahminler yürütmektedir. Tahminlerini doğrulayarak okumaktadır. Bu nedenle okuma süreci çeşitli zihinsel işlem ve becerilere dayalı olarak gerçekleştirilmektedir. Bunlar keşfetme, araştırma, ilişkilendirme, birleştirme, değerlendirme vb. olmaktadır (Güneş, 2015).

Okumak bilgileri zihinde işlemek demektir. Okuyucu metindeki bilgileri pasif olarak almaz. Tam tersine okuyucunun zihni okuma sürecinde çok aktif olarak çalışır. Zihin, gözün aldığı bilgileri ön bilgilerin ışığında anlar ve yorumlar. Metinden alınan bilgilerin işlenmesi okuyucunun zihninde yoğun bir çalışma gerektirir. Bunlar metindeki grafik işaretleri ve kelimeleri tanıma, anlamı bulma, doğrulama, metindeki gizli anlamı tahmin etme, belirgin bilgileri tamamlama, bilgiler arasında bağ kurma vb. olmaktadır. Bu işlemlerin yapılması okuyucunun bilgileri işleme dinamizmi ve kalitesiyle doğrudan ilgilidir. Okuyucu olmak bir metinden alınan bilgileri zihinde işlemeyi öğrenmek demektir. Bunun için aktif bir okuyucu olmak, ön bilgileri harekete geçirmek, metindeki bilgileri işlemeye yardım edecek zihinsel süreç ve becerileri geliştirmek gerekmektedir (Roy, 1996).

Okumak yazının anlamına gönüllü katkı yapmaktır. Yapılandırıcı yaklaşıma göre okuma, sadece yazıları keşfetme ve anlama değildir. Okumak, aynı zamanda yazının anlamına gönüllü katkı yapmaktır. Yani bireyin ön bilgileriyle yazının anlamını bulması, bunları birleştirerek yeni anlamlar oluşturmasıdır. Böylece okuyucu metni anlamının ötesinde, metindeki bilginin değerini ve önemini ölçmekte, yorumlamakta, yeni anlamlar oluşturarak metindeki bilgiyi genişletmekte, hatta yeni bilgiler üretmektedir. Okuyucu aynı zamanda bilgilerden ileride yararlanmak için bunları sistemli hale getirmekte ve zihninde düzenlemektedir. Böylece okumayla birlikte bilgiyi işleme ve genişletme becerilerini geliştirmektedir (Güneş, 2015).

Okumak anlamı yapılandırmak demektir. Okumak, yazılı metinden anlam araştırma, bir anlam seçme ve yapılandırma olmaktadır. Bu durum bilgileri zenginleştirme, hoş zaman geçirme, sorulara cevap verme, bir amacı gerçekleştirme olmaktadır. Okumak bir amaç, bir anlam ve bir niyet içermektedir. Okumayı öğrenmek yavaş yavaş yazının bir anlam deposu ve önemli bir kaynak olduğunu kabul etmeyi getirmektedir. Aynı zamanda metindeki grafik biçimlerinden metnin anlamına kadar her şeye dikkat etmeyi getirmektedir. Okumayı öğrenmek sorulara cevap aramayı öğrenmek ve bir sonuca ulaşmak demektir (Roy, 1996).

Okumak kendini ve dünyayı sorgulamak demektir. Okumak, sorular sormak ve bunları araştırarak okumak demektir. Okumak, yazıyı izlemek, bilgileri almak, ön bilgilere dayanarak anlamak, ön bilgilerle yazının bilgilerini bütünleştirerek bir cevap oluşturmak demektir. Bu süreçte okuyucu kendi bilgileri ile yazıdaki bilgileri karşılıklı sorgulamaktadır. Kendi zihin yapısıyla yazıdaki düşünceleri karşılaştırarak hem kendini hem de dünyayı sorgulamaktadır. Okunan metin bir şiir, reçete, roman, gazete vb. olduğunda yazıyı sorgulama, keşfetme ve cevap arama işlemleri daha farklı yürütülmektedir. **Böylece okuyucu** hem kendi zihin yapısında **değişiklikler yapmakta hem de** dünya hakkında yeni bilgilere ulaşmaktadır (Güneş, 2015).

Okumak kendini ve okuma sürecini kontrol etmek demektir. Okumak, okuma sürecinin bütün işleyişini gözlemek demektir. Yazıya eşlik etmek ve anlam zincirini izlemek demektir. Okumayı kontrol etmek, okumaya başlamadan önce sorular sormak ve bu sorular hakkında bilgi toplamak demektir. Okuma sonrası ulaşılan cevaplara göre kişinin kendisi ve yazı hakkında yorum yapması, cevapları keşfetme yöntemlerini tartışması, uygulama biçimini değerlendirmesi demektir. Böylece okuma, okuyucu tarafından iyi bir şekilde kontrol edilebilmekte ve dışarıdan bir bakışla gözlenebilmektedir. Bunun için okuma öncesi "okumayı kontrol etmeye hazırlanma işlemi" okuma sürecinin bir gereği olmaktadır. Bu işlemler

okuyuculara öğretilmeli ve kendi okumasını kontrol etme alışkanlığı verilmelidir. Böylece kendi okumasından ve öğrenmesinden kendisi sorumlu tutulmalıdır (Güneş, 2015).

Okuma dil ve iletişim sürecidir. Yazı bir tür kendini ifade etme ve iletişim kurma aracıdır. Yazıda dilin kelimeleri en iyi biçimde kullanılır ve yazım kuralları uygulanır. Yazı dünyası sözlerin yazıya aktarılması değildir. Yazı dünyasının kendine özgü bir takım kuralları vardır. Sözlü dünyanın cümleler her zaman tam değildir. Kelimeler kullanılırken bozulur, konuşmacılar arasında anlamı aktarmak ve daha açık hale getirmek için bu sürece mimikler jestler karışır. Sözlü dünyada insanlar birbirini görür ve duyar; iletişim sırasında anlaşılmayan durumlarda birbirine hemen müdahale eder. Oysa yazılı dilde sözel ve işitsel destekler kullanılmaz. Bu nedenle söz dizimi daha kesin olmalı, düşünce açık olmalı, tanımlamalar ayrıntılı olmalıdır. Yazar ve okuyucu arasında karşılıklı konuşma yok yazılı iletişim vardır. Yazı ortamsal anlamda değil, yani ortama bağlı değildir. Bu nedenle “söz uçar yazı kalır” denilmektedir. Yazı şimdiki zamanın ötesinde geçmişteki bilgi ve deneylerin aktarılmasına izin verir. Yazı okuma ile birlikte öğrenilir. Ancak okuma soyut yazı somuttur (Roy, 1996).

Okuma öğrenilen bir beceridir. Okuma doğuştan gelen bir yetenek değildir. Okuyarak öğrenilmektedir. Okuma düzenli, sistemli ve aşamalı işlemlerle öğrenilmektedir. Önce sesleri ve harfleri tanıma, ardından kelime tanıma, anlama, noktalama, okuma stratejilerini kullanma gibi becerileri geliştirerek öğrenilmektedir. Bu becerilerin hepsi kendi aralarında ilişkili birbiriyle etkileşim halindedir. Okuma sürecinde bütün bu alt beceriler genel bir beceri gibi uygulanmaktadır. Okuma bir dizi öğrenmenin ve bilgi hazinesinin kapısını açmaktadır. Örneğin okuyarak pasta yapılır, fotoğraf çekilir, kaykay yapılır vb. Bu nedenle son yıllarda okuma becerilerini geliştirme üzerinde önemle durulmakta ve düzeyi ölçülmektedir. Bilindiği gibi okuma okuyarak öğrenilir, farklı durumlarda uygulanır ve giderek geliştirilir. Okumayla birlikte çeşitli becerilerin geliştirilmesi de kolay olmaktadır (Roy, 1996).

Okuma metin ortam ve okuyucu arasında etkileşimi gerektirir. Okunanları anlama çeşitli etkenlere bağlıdır. Bunlar metnin okunabilirlik düzeyi, işlenen konu, okuyucunun ilgisi, güdülenme, konuyla ilgili bilgi düzeyi, okuyucunun amacı gibi sıralanır. Bunlar okuyucu, metin ve ortam olmak üzere birbiriyle ilişkili üç alanda toplanabilir (Giasson, 1995). Okuyucu anlamayı yönetmek için yaşamı boyunca geliştirdiği dünya ve dil hakkındaki bilgilerini kullanır. Araştırmalar okuduklarını anlamada okuyucunun ön bilgilerinin etkili olduğunu göstermektedir. Örneğin okuma becerilerinin gelişme düzeyi farklı okuyuculara aynı metin okutulduğunda bazıları iyi anlamakta bazıları da anlama sorunu yaşamaktadır. Okuma becerileri zayıf

okuyucularda anlama sorunu daha büyük olmaktadır. Anlama okuyucunun işlenen konuyla ilgili deneyimleri ve duygularından da etkilenmektedir. Örneğin aile yaşamı üzerindeki bir metnin yorumu mutlu bir aile yaşamı ile mutsuz olanlarda farklı olmaktadır. Okuyucunun zevkleri ve ilgileri de okumayı etkilemektedir.

Okuyucu metinle etkileşim halindedir. Bu nedenle anlama düzeyi metnin konusuna, okunabilirliğe, kelimelere, kullanılan kavramlara, söz dizimine ve içerik düzenine bağlıdır. Bir metni anlamak için içerik bizim bildiğimiz konuyla ilgili olmalıdır. Hiç bilmediğimiz bir konuda yazılan metni iyi okuyucu bile olsak anlamada güçlük çekeriz. Bize yeni hiçbir şey öğretmeyen metin hiç ilgimizi çekmez. Okuyucu okuma ortamından da etkilenmektedir. Okuma ortamı, psikolojik, fiziksel, materyal, sosyal vb koşulları içerir. Psikolojik ortam okuyucunun amacını ve güdülenme durumunu etkiler. Fiziksel ortam, ısı, ışık, metin üretim kalitesi, kâğıt, yazı gibi fiziksel koşullardan oluşmaktadır. Sosyal ortamdaki olumlu tutumlar, negatif kişiler, okuma sırasındaki davranışlar vb. okumayı etkilemektedir. Görüldüğü gibi okuma psikolojik, fiziksel, materyal, sosyal olmak üzere geniş bir ortamdan etkilenmektedir. Sonuç olarak okuma metin okuyucu ve ortam etkileşimi içinde öğrenilmektedir (Roy, 1996).

Okuma sosyal ortama bağlı bir uygulamadır. Okuma uygulamaları döneme ülkelere ve sosyal sınıflara göre değişmektedir. Okulda ve her yerde önerilmektedir. Eskiden kitap, gazete gibi araçlar az ve pahalıydı. Okuma bilen azdı. Çevrede, cadde ve metroda yazılar azdı. Günümüzde bunlar artı, halkın okuma yazma oranı yükseldi. Okuma okullaşma için önemli bir etkinlik haline geldi. Okumanın yararları yayıldı. Bazı yerlerde okuma alışkanlığı gündeme geldi. Küçük yaştan itibaren çocuklara kitap alınmaya başlandı. Onlara hikâyeler masalar okunmaktadır. Evlerde kitaplar arttı. Giderek yazılı iletişim öne çıktı. Sözlü yerine çoğu kişi yazılı iletişimi kullanmaya başladı (Wagner, 1984). Okuma bütün bu sosyal ortam ve aile ortamından etkilenmektedir. Evde aile büyüklerini taklit ederek, okuyan kişileri gözleyerek çocukların okuma ilgisi arttı. Önce ailede giderek toplumda okuma öğrenme önem kazandı. Kısaca okuma sosyal ortama bağlı olarak gelişmektedir.

Okuma sınırsız öğrenme ve gelişme aracıdır. Günümüzde bilgiye ulaşma, kullanma ve yeni bilgiler üretmede okumanın ayrı bir önemi bulunmaktadır. Bir başka ifadeyle en üstün bilgi alma okuma yoluyla gerçekleşmektedir. Orta düzeyde bir okuyucu saatte 27 000 kelime okuyabilmektedir. Eğer bu okuyucu bazı okuma tekniklerini kullanır, okuma hızını artırırsa daha fazla kelime okuyarak daha fazla bilgiye ulaşmaktadır. Okuma aynı zamanda dil ve zihinsel becerilere en önemli katkıyı sağlayan bir öğrenme alanıdır. Okuma sürecinde alınan bilgiler

işlenmekte, anlamı bulunmakta, zihinsel kavramlara çevrilmekte ve zihnimizde uzun süreli olarak depolanmaktadır.

Öğrenen beyin mutlu beyindir. Okuma ve öğrenme beyni doğrudan çalıştıran etkinlikler arasında yer almaktadır. Her organ gibi beynimizi de geliştirmek için çalıştırmak gerekmektedir. Beyin okuma ve öğrenme sırasında aralıksız çalışır, kendini yapılandırır, geliştirir ve nöronlar arasında bağlantılar kurar. Bu süreçte bilgileri işler, anlamlandırır ve öğrenir. Öğrenen beyin mutlu beyindir. Öğrencilerin etkili öğrenmesi için uygun ortamlar ve okuma materyalleri sağlamak gerekmektedir (Dehaene, 2008).

Sonuç olarak öğrenmek için okumada dikkat edilmesi gereken temel ilkeler ve beceriler kısaca şu maddelerle özetlenebilir. Okuma;

- Öğrenilen ve uygulandıkça gelişen bir beceridir,
- Anlam kurma ve amaçları gerçekleştirme aracıdır,
- Zihinde bilgi işleme etkinliğidir,
- Kendine özgü kurallarla iletişim dünyasına açılma aracıdır,
- Dil, zihinsel, duygusal ve sosyal becerileri geliştirme aracıdır,
- Sınırsız öğrenme ve gelişme aracıdır.

4. Sonuç

Öğrenme insanların en önemli özelliğidir. Bu özellik anne karnında başlamakta ve yaşam boyu sürdürmektedir. Öğrenen birey önceki durumdan farklı biri olmakta, çeşitli yönlerden değişmektedir. Bu değişim önce zihinde başlamakta ardından davranış ve tutumlara doğru ilerlemekte, zamanla kalıcı olmaktadır. Sürekli öğrenen birey zamanla dil, zihinsel ve sosyal becerilerini geliştirmekte, geleceğine yön vermektedir. Bu süreçte okuma önemli bir etken olmakta ve sınırsız öğrenmeyi sağlamaktadır.

Sürekli değişen ve gelişen çağa uyum sağlamak için okuma, anlama, düşünme, öğrenme, kendini geliştirme vb. beceriler zorunlu olmaktadır. Sınırsız öğrenme bilgiyi alma, anlama, üzerinde düşünme, sorgulama, öğrenme ve yeni bilgiler üretme sürecine doğrudan katkı sağlamaktadır. Ayrıca sosyal yaşamda bireyin kişiliğini geliştirme, yaşadığı toplumla sağlıklı ilişkiler kurma, mesleğini geliştirme ve iş yaşamında ilerleme açısından önemli yararlar sağlamaktadır. Bu nedenle okuma ve sınırsız öğrenme becerilerini geliştirmeye önem verilmeli, sürekli okuyan, araştıran, öğrenen, kendinin ve ülkemizin geleceğine yön veren bireyler yetiştirilmelidir.

Kaynaklar

- Alheit, P. ve Dausien, B. (2005). Processus de formation et apprentissage tout au long de la vie, *L'orientation scolaire et professionnelle*, 34 (1), 30 Eylül 2016 tarihinde <http://osp.revues.org/563> ; DOI : 10.4000/osp.563 adresinden erişilmiştir.
- Cartier, S. (2000). Cadre conceptuel d'analyse de la situation d'apprentissage par la lecture et des difficultés éprouvées par les étudiants, *Res Academica*, 18 (1 ve 2).
- Chauveau, G. (1990). *Acte de Lecture et Decodage, SPIRALE, Revue de Recherches en Éducation*, 1990, 3, 31-50.
- Conseil de l'Europe. (1970). Education Permanente, Strasbourg: Conseil de l'Europe.
- Dehaene, S. (2008). *Les Neurones de la lecture*, Paris: Éditions Odile Jacob.
- Gaussel, M. (2015). *Lire pour apprendre, lire pour comprendre*. Dossier de veille de l'IFÉ, 101, mai. Lyon: ENS de Lyon. 13 Aralık 2016 tarihinde <http://ife.ens-lyon.fr/vst/DA/detailsDossier.php?parent=accueil&dossier=101&lang=fr> adresinden erişilmiştir.
- Giasson, J. (1995). La lecture : De la théorie à la pratique, Éditeur Gaëtan Morin, Montréal.
- Güneş, F. (2013). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*, Ankara: Pegem A Yayınları
- Güneş, F. (2014). *Sınıf Yönetimi Yaklaşım ve Modeller*, Ankara: PegemA Yayınları
- Güneş, F. (2015a). *Etkinliklerle Hızlı Okuma ve Anlama*, Ankara: Pegem A Yayınları.
- Güneş, F. (2015b). *Eğitim ve Zihinsel Değişim (Education and Mental Change)*, Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi / Bartın University Journal of Faculty of Education, 4 (1), Yaz/ Summer, 2015, 1-20, Bartın. doi number: 10.14686/ BÜEFAD.2015111011
- Martinez, J. P. (1994). Le concept de prévention des difficultés d'apprentissage. Actes du X. Congrès, Association Préscolaire du Québec.
- Nonnon, É. (2012). Dimension épistémique de la lecture et construction de connaissances à partir de l'écrit : enjeux, obstacles, apprentissages, *Repères. Recherches en didactique du français langue maternelle*, 45, 7-7.
- OCDE (2000). *La littératie à l'ère de l'information*. Paris : OCDE.
- Roy, S.(1996). *Enseignement et apprentissages de la lecture en alphabétisation*, Production de la table de concertation en alphabétisation de Montréal.

Reading and Limitless Learning

EXTENDED SUMMARY

Education is the most important investment for the future. The key to your future is reading. Reading is the tool for learning, self-improvement and decision making of an individual. For this reason, children are given reading education from their early ages. In this process, various mental skills are also emphasized such as thinking, understanding, questioning, and problem solving. According to the researches, the reading skills are the most used in the learning process. The individuals are able to access information in a short time, actively learn and develop themselves constantly through reading. In other words, reading contributes to the development of the individual in various aspects such as language, mental, emotional, social, and cultural. For this reason, priority is given to develop reading skills.

We live in information age. In this age, there are various ways of accessing, using and improving knowledge. However, receiving the most superior information is through reading. Even there are many electronic progresses and developed tools such as radio, television, phone, they remain limited in oral information transfer. An announcer, artist, server, actor or teacher can transmit up to 9000 words to listeners in per hour. However, a moderate reader can read 27 000 words on an hour. If this reader uses some reading techniques and increases reading speed, more knowledge can be accessible. This shows that it will be important to get information by reading both now and in the future.

The reading is explained as analyzing written letters and signs, arranging, sounding, and understanding them in mind, receiving, interpreting and learning of the information in written texts. In these explanations, two different aspects of reading are emphasized. The procedures at the first stage are about reading instruction while the second are about reading education. In other words, reading instruction and reading education are different from each other. In order to present the difference, the first is called as primary reading education while the second is called as reading education. The primary reading education is for learning to read and reading education is for

reading to learn. So, the first focuses on reading instruction while the second focuses on reading to learn.

Reading to learn is defined as “the ability to understand the written information, use those to improve self-confidence, achieve personal goals, and maintain daily life at home, at work, and in the community”. In order to learn, the students are gaining the ability to read text, understand and learn. These are skills to acquire new knowledge and skills, to understand written messages, to improve themselves, to learn lifelong, to adapt to professional and social life. Reading to learn or learning by reading is necessary at all levels and field of education as a special way of acquiring knowledge. With these skills, it is aimed that students constantly read, learn and develop themselves through life.

Learning is the most important feature of people. This feature begins before the birth and continues for life. The individual who learns is different from the previous one and varies in various ways. This change first begins in the mind, moves towards attitudes and behaviors, and becoming permanent over time. The individual who learns constantly develops language, mental and social skills over time and gives direction to the future. In this process, reading is an important factor and provides limitless learning.

The limitless learning is said that everyone in the society learns everywhere, every time and with all kinds of tools regarding the age, gender, occupation, level of education, place, time, area, equipment, material and duration. The limitless learning is not a new area, type or dimension. It is the concept which aimed to remove barriers in front of learning to be continuous and limitless. It focuses on improving the capacities of individuals, opening their minds, facilitating adaptation to innovations, accelerating social and economic development, and building the information society of the future. It is emphasized that the individuals need to develop themselves through constant learning. Learning results in change and change results in learning. The continuity of these cycle leads to limitless learning and development.

The skills such as reading, comprehension, thinking, learning, self-improvement are compulsory in order to adapt to the constantly changing and developing era. The limitless learning leads directly to the process of receiving, understanding, thinking, inquiring, learning and producing new knowledge. It also provides important benefits in terms of improving the personality of the individual in social life, establishing healthy relationships with community, improving the occupation and progressing in business. For this reason, importance should be given to improve reading and limitless learning skills, individuals should be trained as active readers, researches, learners, and guiders to the future of our country.